

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва і маркетингу

**СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента**

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА з ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, за освітньо-професійною програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: Світлана Бортнік, доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, к.е.н., доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика виду практики
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Вибіркова
Кількість годин/кредитів ECTS 180 / 6	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Бакалавр	Рік навчання 3 Семестр 5 (протягом семестру) Самостійна робота 170 год. Консультації 10 год. Форма контролю залік

II. Інформація про викладача (-ів)

ПП: Бортнік Світлана Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри підприємництва та маркетингу

E-mail: Bortnik.Svetlana@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Аnotація навчальної практики.

Силабус освітнього компонента навчальна практика з економіки підприємства є складовою частиною методичного забезпечення навчального процесу для підготовки бакалаврів за освітньою програмою 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Навчальна практика здобувачів освіти – це невід’ємна складова освітньо-професійної підготовки фахівців, основне завдання якої – закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, формування у здобувача освіти вміння приймати професійні рішення в конкретних умовах практичної діяльності. У період практики закладаються основи досвіду професійної діяльності, практичних умінь і навичок, професійних якостей особистості майбутнього фахівця.

Під час проходження навчальної практики здобувач освіти вчиться самостійно практично виконувати певні види робіт з обраної спеціальності, ознайомлюється з реальним станом справ, робить необхідні розрахунки та формує висновки. У період проходження практики здобувачі освіти повинні набути навичок самостійної роботи в сфері економіки підприємства, а саме – вивчення, аналізу, планування та формування стратегій економічної діяльності підприємницької організації в умовах ринкового господарювання.

2. Мета і завдання навчальної практики.

В результаті проходження навчальної практики з економіки підприємства здобувачі освіти повинні здійснити: формування інформаційної бази для проведення аналітичних розрахунків у власному дослідженні; виконання комплексного аналізу виробничо-господарської діяльності досліджуваного підприємства з розробкою низки обґрутованих пропозицій за результатами досліджень щодо формування проектів розвитку підприємства в ключових сферах його функціонування.

Метою навчальної практики є оволодіння методами і прийомами роботи економіста на підприємстві в сфері організації, управління, планування і контролю профільної діяльності з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Завданнями навчальної практики є:

- оволодіння первинними навичками професійної діяльності;
- ознайомлення з основами організації підприємництва, торгівлі та виробничої діяльності бізнес-структур, управління персоналом підприємств;
- вивчення показників роботи підприємств, організацій, установ, і виявлення можливостей підвищення ефективності їх діяльності;
- набуття навиків виконання аналітичних робіт та формування проектів розвитку підприємства в ключових сферах його функціонування;
- формування знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах;
- збір, обробка, аналіз та систематизація необхідних матеріалів для написання звіту з практики.

3. Результати навчання (компетентності).

Результатом навчальної практики є подальше поглиблення та закріplення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти під час навчання в університеті, формування професійних умінь та організаційних навичок прийняття самостійних рішень, використання засобів обчислювальної техніки, методів аналізу та оцінки діяльності суб'єктів господарювання.

В результаті проходження навчальної практики здобувачі освіти повинні

Знати: принципи і методи здійснення економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства; принципи і методи перспективного та поточного планування роботи підприємства; організацію виробничо-господарської діяльності підприємства; особливості ефективного використання техніки і технології виробництва продукції, сучасних організаційних структур управління.

Вміти: самостійно виконувати необхідні економічні розрахунки та проводити аналіз отриманих фактичних даних досліджень; пропонувати заходи щодо покращення діяльності підприємства; оцінювати ефективність діяльності підприємства, формулювати висновки; визначати чинники, що негативного впливають на роботу підприємства; виявляти сильні та слабкі позиції підприємства, можливості та загрози.

Здобувач освіти повинен мати навички: конспектування літературних джерел; публічного виступу; самостійної роботи з вивчення матеріалів навчальної практики; володіти основною законодавчою, методичною і нормативною базою функціонування підприємств; вільного володіння поняттійним апаратом та оперування термінологією під час виконання навчальних завдань практики.

Компетентності, які студент набуде в результаті навчання

1. Вміння орієнтуватися в ситуаціях, пов'язаних з підприємництвою, торгівельною та біржовою діяльністю;
2. Систематизувати і узагальнювати інформацію про середовище функціонування підприємства;
3. Аналізувати інформацію, оцінювати ситуації, розробляти і обґрунтовувати реальні практичні пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування підприємств.

Після проходження навчальної практики з економіки підприємства студенти зможуть: визначати чинники, що негативного впливають на роботу підприємства; виявляти сильні та слабкі позиції підприємства, можливості та загрози; обґрунтовувати стратегію розвитку підприємства; розробляти заходи спрямовані на довготривалий період функціонування підприємства; визначати практичні результати та ефективність реалізації розроблених заходів; самостійно виконувати необхідні економічні розрахунки та проводити аналіз даних досліджень; пропонувати заходи щодо покращення певних аспектів діяльності підприємства; оцінювати

ефективність діяльності підприємства, формулювати висновки.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність до абстрактного аналізу та синтезу. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК-2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях: розробка і застосування нових економічних, торгівельних, біржових інструментів.

Фахові компетентності

ФК-14. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК-15. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК-16. Здатність раціонально розподіляти повноваження та компетенції у організаційній структурі управління підприємством. Здатність формулювати управлінські рішення, оцінювати і вибирати їх альтернативи. Здатність організовувати й контролювати виконання управлінських рішень.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН-5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН-11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН-27. Знати і розуміти особливості економіки підприємств та використовувати набуті знання у практичній діяльності.

ПРН-31. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

IV. Організація проведення практики

Методичне керівництво здобувачами освіти під час практики здійснює керівник практики від університету шляхом проведення консультацій. Роботу здобувачів освіти безпосередньо в університеті під час практики організовує керівник практики.

Тривалість і терміни навчальної практики визначено навчальним планом підготовки бакалаврів у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Для цього завчасно складають розпорядження на проведення навчальних практик за встановленою формою.

Під час проходження практики здобувачі освіти ведуть щоденники. Завершальним етапом проходження практики є оформлення письмового звіту та його захист перед комісією.

До керівництва практикою здобувачів освіти залучають викладачів кафедри, які перед початком практики проводять відповідні організаційні заходи зі студентами, забезпечують студентів методичними рекомендаціями, перелік яких встановлює кафедра.

Здобувачі освіти під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
- своєчасно скласти індивідуальний план проходження практики;
- виконувати індивідуальний план проходження практики та всі вказівки керівника практики від університету;
- вивчати і суверо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу.

За узгодженням з керівниками практики необхідно один раз на тиждень звітувати на кафедрі та отримувати необхідну консультацію.

V. Зміст навчальної практики

Ефективна діяльність підприємств в сучасному мінливому економічному середовищі вимагає забезпечення їх фахівцями ринкової орієнтації, здатними приймати оптимальні управлінські рішення адекватні змінам умов господарювання. Це передбачає включення в підготовку фахівців з «Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» обов'язкового проходження навчальної практики в університеті, на виробничих та торговельних підприємствах, в організаціях та установах.

Зміст практики - оволодіння практичними прийомами і методами здійснення поглиблена аналізу, управління і контролю профільної діяльності підприємства відповідно до здобутих знань з економічних дисциплін та дисциплін фахового спрямування.

Навчальна практика з економіки підприємства є наступним етапом після проходження виробничої практики. Тому програмою наскрізної практики здобувачі освіти передбачено виконання завдань навчальної практики на основі зібраних і опрацьованих даних і результатів виробничої практики, яку здобувачі освіти проходили на підприємствах у 4 семестрі.

Змістом практики передбачається виконання таких завдань і робіт:

1. Ознайомлення з підприємством, нормативно-правовою базою його функціонування.
2. Вивчення загальних характеристик та особливостей діяльності підприємства.
3. Вивчення організаційної структури та структури управління підприємства.
4. Опис продукції та структури її випуску, перспективи їх зміни.
5. Опис виробничого процесу та технології виробництва.
6. Характеристика сучасного стану та перспектив розвитку ринку.
7. Вивчення особливостей та специфіки діяльності суб’єкта господарювання.
8. Характеристика поточних та перспективних цілей діяльності підприємства.
9. Проектування розвитку підприємства (складання інвестиційного проекту, бізнес-плану, програми розвитку підприємства тощо)
10. Обґрунтування запропонованого проекту та розрахунки його економічної ефективності.
11. Підготовка висновків, оформлення та захист звіту з практики.

Основними вимогами для успішної здачі практики для здобувачів освіти є:

1. Виконання завдань навчальної практики.
2. Заповнення щоденника.
2. Складання та захист звіту з практики.

Після закінчення практики студенти звітують про виконання програми. Загальна форма звітності здобувача освіти про проходження практики – це подання керівнику практики від кафедри письмового звіту та щоденника практики, оформленого відповідно до вимог.

VI. Структура навчальної практики

Етапи практики

Етапи практики (завдання)	Зміст роботи	Термін виконання	Кількість год		
			Всього	Конс.	Сам роб.
1. Ознайомлення з підприємством, нормативно-правовою базою його функціонування	Опис назви, юридичного статусу, адреси, реквізитів підприємства, організаційно-правової форми	1,2 тиждень	11	1	10
2. Вивчення загальних характеристик та особливостей діяльності підприємства	Опис земельної ділянки та виробничих площ; історична довідка, спеціалізація	3 тиждень	16	1	15
3. Вивчення організаційної структури та структури	Визначається тип структури управління підприємством, її переваги та недоліки; подається схема організаційної	4 тиждень	16	1	15

управління підприємства	структури та структури управління підприємства.				
4. Опис продукції та структури її випуску, перспективи їх зміни	Характеристика продукції та структури її випуску, перспектив їх зміни; розкриття можливостей модифікації продукції підприємства залежно від зміни кон'юнктури ринку	5 тиждень	16	1	15
5. Опис виробничого процесу та технології виробництва	Опис виробничого процесу та технології виробництва продукції підприємства; короткий виклад основних виробничих циклів; аналізується забезпеченість підприємства ресурсами	6 тиждень	16	1	15
6. Характеристика сучасного стану та перспектив розвитку ринку	Опис ринку продукту фірми, сегментація споживачів; характеристика цільового ринку фірми. Визначення розмірів (потенціалу) ринку, тенденцій розвитку ринку, основних способів задоволення попиту споживачів	7 тиждень	16	1	15
7. Вивчення особливостей та специфіки діяльності суб'єкта господарювання	Опис особливостей та специфіки діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання щодо державного регулювання діяльності, необхідності певних дозвільних документів, сезонності виробництва та циклічності попиту, наявності післяреалізаційного сервісного обслуговування тощо.	8 тиждень	15	-	15
8. Характеристика поточних та перспективних цілей діяльності підприємства	Розкриття перспектив розвитку підприємства; аналіз поточних і перспективних планів розвитку	9 тиждень	16	1	15
9. Проектування розвитку підприємства	Складання інвестиційного проекту, бізнес-плану, програми розвитку підприємства	10,11 тиждень	21	1	20
10. Обґрунтування запропонованого проекту	Розрахунки економічної ефективності запропонованого проекту розвитку (інвестиційного проекту, бізнес-плану, програми розвитку)	12,13 тиждень	21	1	20
11. Оформлення щоденника, отримання відгуку керівника про роботу студента на практиці	Підготовка висновків, оформлення та захист звіту з практики	14,15 тиждень Захист звіту 16 тиждень грудень 2022 р	16	1	15
Всього год			180	10	170

4. Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі звіти з практики перевіряються на наявність плагіату.

Здобувачам освіти потрібно пройти безкоштовний курс академічної доброчесності в університеті <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

Належним чином оформленій звіт кожен здобувач освіти повинен здати після закінчення практики на перевірку керівників практики від кафедри.

За результатами перевірки звіту, його захисту здобувачем освіти, а також спостереження за виконанням календарного графіку проходження практики надається детальна характеристика роботи здобувача освіти при отриманні практичних знань, що виражається виставленням комплексної диференційованої оцінки в залікову відомість і одночасно в залікову книжку кожного здобувача освіти.

Здобувач освіти, який не дотримався вимог (завдань та графіка проходження практики), що отримав негативний відгук керівників та незадовільну оцінку під час захисту (що фіксується у відомості), направляється на практику під час канікул або виключається з вузу у встановленому порядку. Здобувач освіти, який повністю не виконав графік та завдання практики з поважних причин (тривала хвороба, тощо, що підтверджується відповідними документами) повинен написати заяву, на підставі якої наказом продовжується термін проходження практики. Після її завершення захист звіту проводиться на загальних підставах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Звіти з практики, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Система оцінювання знань студентів з навчальної практики

	Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1	Теоретична підготовка: <ul style="list-style-type: none"> – знання базової термінології; – володіння методами здійснення аналітичних та прикладних досліджень; – вільне оперування інструментами та методиками, обраними для виконання власних досліджень. 	15
2	Оцінювання процесу проходження практики: <ul style="list-style-type: none"> – дотримання термінів оформлення документації; – повнота зібраної інформаційної бази (звітності, нормативної документації тощо); – дотримання плану-графіка проходження практики. 	15
3	Якість виконання завдань практики: <ul style="list-style-type: none"> – глибина аналізу; – інформативна та змістова наповненість розділів звіту; – коректність розрахунків; – обґрутованість висновків та пропозицій. 	20
4	Оцінювання звітної та допоміжної документації: <ul style="list-style-type: none"> – дотримання визначеної силабусом структури звіту; – якість оформлення щоденника та звіту з практики; – характеристика керівника практики; – наявність звітної документації у додатках до звіту, наявність коректних посилань; – відсутність plagiatu (допустимий рівень при перевірці); – дотримання вимог до оформлення звіту з практики. 	30
5	Захист звіту з практики <ul style="list-style-type: none"> – зміст доповіді-презентації; – креативність підходу до оформлення доповіді-презентації; – вільне володіння матеріалом під час захисту; – ґрутовні відповіді на запитання комісії з захисту звітів з практики. 	20

Критерії оцінювання

Сума балів за 100-ю шкалою	Оцінка	Критерії оцінювання
90-100	відмінно	Виставляється за якісно складений, відповідно вимогам, звіт про проходження практики, повністю розкритий зміст проходження практики за всіма розділами, що передбачені програмою практики, наявність відмінної оцінки звіту про практику керівника практики, надання студентом розширених, чітких і повних відповідей на запитання членів комісії під час захисту звіту з навчальної практики.
82-89	дуже добре	Виставляється за якісно складений звіт про проходження навчальної практики, чітко розкритий зміст проходження практики за всіма розділами, що передбачені програмою практики, наявність позитивної оцінки звіту про практику керівника, надання студентом вірних відповідей на запитання членів комісії під час захисту звіту з практики.
75-81	добре	Виставляється за чітко розкритий зміст проходження практики за всіма розділами, що передбачені програмою практики, наявність позитивної оцінки звіту про практику керівника практики, надання студентом вірних відповідей на запитання членів комісії під час захисту практики, але які мають незначні неточності при формуванні.
67-74	задовільно	Виставляється за поверхнево розкритий зміст проходження практики за питаннями, що передбачені програмою практики, за окремими розділами відсутній аналіз показників, що характеризують господарську діяльність підприємства, наявність задовільної оцінки звіту про практику керівника практики, надання студентом відповідей на запитання членів комісії під час захисту практики, які мають поверхневий та неточний характер.
60-66	достатньо	Виставляється за складений звіт про проходження виробничої практики, поверхнево розкриті питання проходження практики, що передбачені програмою практики, за окремими розділами відсутній аналіз показників, що характеризують господарську діяльність підприємства, наявність задовільної оцінки звіту про практику керівника практики із задовільною оцінкою, надання студентом відповідей на запитання членів комісії під час захисту практики, які мають поверхневий та неточний характер. По окремих питаннях студент дає помилкові відповіді.
1-59	нездовільно з можливістю повторного захисту	Проставляється за невиконання програми практики, частковий розгляд питань, передбачених програмою практики, у випадку нездовільної оцінки керівника практики щодо проходження практики студентом, негативної характеристики керівника, а також у випадку неточних та нечітких відповідей під час захисту, що свідчить про невиконання студентом цілей і завдань практики.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 - 74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Підсумковий контроль

Залік відбувається у формі захисту звіту з практики. Максимальна оцінка 100 балів. Залік проводиться згідно розкладу.

VIII. Рекомендована література та методичне забезпечення

1. Павлов К.В., Бортнік С.М., Данилюк Т.І., Лялюк А.М., Мохнюк А.М., Сак Т.В. Виробнича практика : методичні рекомендації до виробничої практики. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 33 с.
2. Законодавча база України про підприємництво. Офіційний сайт Держкомпідприємництва. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/list/3>
3. Кодекс академічної добroчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки : веб-сайт URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>
4. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2010, ДК 009:2010. URL:http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html
5. Бандурка О.М., Ковалев Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг.ред. О.М. Бандурки. Х.: ХНУВС, 2017. 192 с
6. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор, 2016. 378 с.
7. Бурик А. М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учеб. л-ри, 2018. 260 с.
8. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. 3-є вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2016. 528 с.
9. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. 766 с
10. Економіка підприємства: навч. посіб. / заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 192 с.
11. Козик В. В., Ємельянов О. Ю., Загорецька О. Я., Мельник В. М., Гудзь О. І. Економіка підприємства: навч. посіб. Львів: Вид-во «Простір-М», 2017. 406 с.
12. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика. 2-ге вид.: навч. посіб. К.: Центр учебової літератури, 2017. 456 с.
13. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2015. 267 с.
14. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Тарапюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
15. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / Полінкевич О. М., Шостак Л. В., Белінська Л. В., Волинець І. Г., Грицюк Н. О., Громко Л. С., Данилюк Т. І., Колосок А. М., Левченко В. П., Ліпич Л. Г., Мальцева В. В., Миськів Г. В., Мишишин І. Р., Сак Т. В., Скорук О. В., Тринчук В. В., Хілуха О. А., Шматковська Т. О., Ющишина Л. О./ за ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 571 с.
16. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 24.04.2021).
17. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.